

Asia: Lausuntopyyntö nähtäville asetettavasta osayleiskaavaehdotuksesta, Vasaman tuulipuisto, osa-alue 1

Ylivieskan kaupunki
kaavoitus@ylivieska.fi

Lausunto

1 Johdanto

Semecon Oy suunnittelee Vasaman tuulipuiston rakentamista Ylivieskan kaupungin pohjoisosaan. Alueelle suunniteltiin YVA-vaiheessa 12–18 tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on 300 m. Hankealueen laajuus on n. 1 436 ha. Tuulipuisto liitetään sähköverkkoon Fingridin Uusnivalan sähköasemalla (n. 9 km). Sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein nykyisen ilmajohtoalueen vieressä. Luonnosvaiheen jälkeen kaava-alue on jaettu kahteen osa-alueeseen: osa-alue 1 (8 voimalaa) ja osa-alue 2 (9 voimalaa). Tässä tarkastellaan osa-aluetta 1.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Selostuksessa todetaan, että ”koska Nivalan reviirillä ei tällä hetkellä ole lisääntyvää paria, ei hankkeella ole vaikutuksia suden lisääntymiseen, eikä siten luonnonsuojelulain tarkoittamaan lisääntymis- ja levähdyspaikkaan”. Tällaista johtopäätöstä ei voi tehdä sen perusteella, että alueella todetaan olevan parireviiri laumareviirin sijaan. Reviirillä on tunnistettu lisääntyvä naaras (luonnonvaratieto.luke.fi) ja se, että alueella on vakiintunut pari, kertoo alueen soveltuvan suden lisääntymisympäristöksi.

Kaavaselostuksessa kerrotaan, että merkittävin susille aiheutuva haitta on rakentamisen aikainen häiriö, ja susien, kuten muiden eläinten, on havaittu välttelevän rakennusalueita rakennusajan sekä sitä seuraavan vuoden. Lisäksi todetaan, että on todennäköistä, että eläimet palaavat elinalueilleen rakentamistoimien jälkeen. Luke huomauttaa, että sellaista tutkimusaineistoa ei ole tällä hetkellä, joka tukisi tätä toteamusta. Sen sijaan Luke näkee, että vaikutusten arvioinnissa on tehty osin pitkälle meneviä johtopäätöksiä eläinten sopeutumisesta ja palaamisesta takaisin alueille.

Tutkimustietoa on vielä hyvin vähän, mutta esimerkiksi Portugalissa tehtyjen tutkimusten (Álvares ym, Costa ym. 2018) mukaan sudet liikkuvat tuulivoimala-alueilla, mutta käyttävät aluetta sitä vähemmän mitä enemmän alueella on voimaloita, ja mitä lähemmäksi voimalat sijoittuvat sudelle tärkeitä alueita. Lisäksi tutkimuksissa kerrotaan, että sudet hylkäävät tai eivät enää säännöllisesti käytä sellaisia pesimäalueita, jotka ovat voimalan läheisyydessä. Siten tuulivoimalat ovat vaikuttaneet negatiivisesti pesimäpaikkauskollisuuteen ja lisääntymismenestykseen. Silloin, kun tuulivoimaa rakennettiin alle kolmen km päähän pesimäalueista, joita sudet säännöllisesti käyttivät, lisääntymismenestys aleni ja sudet siirtyivät pesimään jopa yli 6 km päähän.

Tulosten mukaan kolmen vuoden kuluttua voimaloiden käyttöönotosta, valtaosa laumoista alkoi taas lisääntyä normaalisti, mutta pesimäalueet olivat siirtyneet keskimäärin 2761–6400 m päähän tuulivoimaloista. Portugalissa sudet eivät siis palanneet tuulivoima-alueille, niiden lisääntymismenestys laski kolmeksi vuodeksi voimaloiden käyttöönotosta ja lisääntymispaikat siirtyivät n. 3–6 km.

Yhteisvaikutusten osalta selostuksessa esitellään kanta-arvion 2023 mukaiselle reviirirajaukselle sijoittuvat hankkeet (Kuva 162. Tuulivoimahankkeet ja susireviiri sekä aluetta halkovat tiealueet). Selostuksessa todetaan, että mikäli alueella kuitenkin elää pari tai lauma, on näihin kuuluvilla yksilöillä mahdollisuus väistää rakentamisen aiheuttamaa tilapäistä häiriötä reviirin muihin osiin.

Luke huomauttaa, että kyseessä on luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jolloin sen lisääntymis- ja levähdyspaikojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Luontodirektiivin tulkintaohjeiden mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tulee suojella myös silloin, kun ne hylätään, mutta on riittävän todennäköistä, että laji palaa näille paikoille. Näin ollen sellaista häirintää hankkeen ei tule aiheuttaa, missä lajin yksilöt joutuisivat lisääntymisen osalta turvautumaan väistämiseen.

Väistämisen osalta Luke huomauttaa myös, että selostuksessa tarkasteltujen lajien osalta tapauksissa, joissa elinympäristö muuttuu lajeille käyttökelvottomaksi ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy. Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen. Hieman pidemmällä, muutaman vuoden aikavälillä, voi olla yhdenentekevää populaatiotasolla, siirtykö yksilöt muualle vai kuolivatko ne heti.

Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten suurpedot. Siihen peilaten hankealueen ympäristössä (50 km säteellä) on 66 eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita. Hankkeissa on yhteensä 1087 voimalaa ilmoitetun maksimin mukaan (Kaavaselostuksen s. 283, Taulukko 28. Muut tuulivoimahankealueet noin 50 km etäisyydellä kaava-alueesta, ja Kuva 147. Muut tuulivoimahankkeet Vasaman kaava-alueen ympäristössä 50 km etäisyydellä). Tällainen tuulivoimarakentamisen volyymi yhtenäisillä luontoalueilla vaatii huolellista yhteisvaikutusten arviointia laajassa mittakaavassa.

Selostuksessa todetaan myös, että Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien oppaan mukaan (Nieminen & Ahola 2017) luonnonsuojelulain tarkoittama lisääntymis- ja levähdyspaikka on suden osalta sen käyttämä pesä. Suden osalta on hyvä tiedostaa se, että pentueen kasvattamisen aikana näitä pesiä on useampia, joihin emä pentuja siirtää. Mielekkäämpää olisikin tarkastella sellaista ydinaluetta, mihin nämä pesät sijoittuvat. Kuten Luke aiemmassa lausunnossaan jo totesi, hankkeen luontoselvitysten perusteella ei voida poissulkea, etteikö hankealueelle sijoittuisi suurpetojen levähdys- ja pesimäalueita.

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankealueen ympäristössä (50 km säteellä) on 66 eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita. Hankkeissa on yhteensä 1087 voimalaa ilmoitetun maksimin mukaan. Tällainen tuulivoimarakentamisen volyymi yhtenäisillä luontoalueilla vaatii huolellista yhteisvaikutusten arviointia laajassa mittakaavassa. Luke näkee, että vaikutusten arvioinnissa on tehty osin pitkälle meneviä johtopäätöksiä eläinten sopeutumisesta ja palaamisesta takaisin alueille. Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 29.04.2024 klo 14:52:27.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: